

šimu studiu. A tu je hlavně důležité, že v závěru vyznívá jeho resumé velmi střízlivě, radíc přímo k opatrnosti dalším badatelům: připomíná jim, že okrouhlá náves nemusí být ještě znakem okrouhlice, dále že mnoho zdánlivých okrouhlic náleží k ulicovce, která leckdy svůj tvar později mění, a konečně že srovnáním s historickými zprávami nemůžeme také na Moravě považovati ji za nejstarší typ vesnický. Ča.

EMANUEL RÁDL: *Dějiny filosofie*. Díl II. 8°. Str. 668. Jan Laichter. Praha. 1933. Cena Kč 78.—. — Druhý díl Rádlových dějin filosofie přesvědčuje ještě více než prvý, že tu nejde o dějiny, nýbrž o polemiku. Autor pokračuje v historickém probírání jednotlivých filosofických směrů a zastavuje se u nich hlavně, aby projevil s nimi svůj souhlas nebo nesouhlas. Často ani při tom jasně a úplně nevyjádří obsah kritizovaného názoru jeho znalost předpokládá. Jsou tu tedy dějiny jen záminkou, neboť nejde, tu ve skutečnosti o názory cizí, nýbrž o názory autorovy, jde tu o autorovu reakci na cizí názory. Nelze upříti, že je to reakce velmi originální, často více temperamentní, než aby přesvědčovala. Skutečnost, jak autor naplňuje historii filosofie svým já, jak ji podle svého přesvědčení zjednodušuje, jak přísně odmítá názory odlišné, musí vyvolati pocit křivdy zejména tam, kde jde o uznaný význam, o myšlenkové hodnoty, které spoluvyvořily dnešní kulturu. Dlužno obdivovati Rádlova živelnost a originalitu, s jakou se snaží naplniti filosofii životem, uvésti ji v soulad s praksí, aby ze skutečnosti vyrůstala, byla jejím živým výrazem. I když nejsou dějiny dějinami, jsou vynikajícím dílem, jsou odvážným credem a někdy až příliš odvážným vyrovnáním s minulostí. Dá se to sice omluviti generálním útokem Rádlovým proti historii — tak bylo by nejlépe jeho dílo pomenovati. L.

GEORG BERNHARD: *Die deutsche Tragedie*. Der Selbstmord einer Republik, 8°, nákladem Orbis, Praha 1933. Cena Kč 40.—. — Kniha, která vyšla v »Orbisu« z pera německého emigranta, slavného žurnalisty, bývalého šéfredaktora »Vossische Zeitung«, je jedním z pokusů vysvětliti to, čím dnes Německo jest. Již podtitul knihy ukazuje jasně, v čem vidí autor hlavní příčinu dnešního stavu v Německu. Německá republika spáchala sebevraždu, poněvadž její představitelé nedovedli včas a důkladně sčítovati se starým režimem, že nedovedli převychovati lid k republikánskému cítění, nýbrž že dokonce i sami dali se svést na myšlenkové cesty imperialistického nacionalismu a dokonce — což byla jejich největší chyba — pokoušeli se s ním soutěžit a tak pěstovali v lidu přesvědčení, že protirepublikánské živly mají pravdu, neboť zastávaly často stejné myšlenky jako republikáni a že mají dokonce pravdu více, poněvadž je zastávají nekompromisně a důsledně. Bernhard sice viní také cizinu, že krátkozrace německou krizi uspíšila, ale nemůže upříti, že hlavní příčiny tragedie německé republiky jsou v neupřímnosti a neschopnosti jejích představitelů, kteří dnes, jak se situace jeví, vzali na sebe veškerou vinu, která měla stihnouti starý režim, vzali na sebe veškerou nepopularitu činů, z jichž výhod dnes tyjí jejich odpůrci. Kniha Bernhardova je psána s drtivou přesvědčivostí a s úžasnou znalostí skutečností. Je to jediná a trpká, místy až vášnivá obžaloba lehkovážnosti německé republiky. A proto jest a musí být také pro nás poučením. Její význam netkví jen ve vylíčení historických skutečností, které nikdo nemohl a nedovedl posouditi a vylíčiti lépe než Bernhard, nýbrž je i plamennou výstrahou, výstrahou demokracii, výstrahou celé kultuře, neboť Hitlerovo Německo považuje za hrozbu, a to daleko vážnější hrozbu než bylo předválečné Německo císařské, neboť Hitler dovede daleko lépe zorganizovati a vybičovati po staletí pěstovanou vůli po nadvládě. Dr. Lepař.

ROČENKA SPOLEČNOSTI PRO DĚJINY ŽIDŮ v Československé republice. Vydal prof. Dr. Samuel *Steinherz*. — Pátý ročník. Praha, 1933, nákl. vlast., str. 414, in-8. — Společnost pro dějiny židů v Praze provádí svůj program přísně vědecky, jak toho je každoročním svědkem její ro-